

КОНВЕЄРНЕ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕЛЕНІ ПЕТРУШКИ**Овчарук В.І.**, доктор с.-г. наук, професор**Овчарук О.В.**, доктор с.-г. наук, доцент

e-mail: ovcharuk @pdatu.edu.ua

Подільський державний аграрно-технічний університет

Хареба В.В., доктор с.-г. наук, професор, академік НААН

Національна академія аграрних наук України

Серед овочевих культур петрушка є однією із основних, продовольча та лікувальна цінність її надзвичайно висока. Продукція багата на цукри, вітаміни, мікроелементи, органічні кислоти та іншими речовини. Зелень і коренеплоди петрушки легко засвоюються у свіжому вигляді, широко використовують в кулінарії та консервній промисловості. На думку стародавніх тибетських мудреців, зелень у повсякденному використанні сприяє заощадженню життєвої енергії, яка забезпечує організм фізичним і духовним здоров'ям на довгі роки. Зелень петрушки постачає в організм людини речовини, які він сам продукувати не може – йод, інулін тощо. Тому попит на продукцію петрушки надзвичайно високий.

В культурі відомо два різновиди петрушки: коренева і листкова. Сорти петрушки кореневої формують потовщені, веретеноподібні, слабкорозгалужені коренеплоди і відносно невелику розетку листків. Як товарну продукцію у неї використовують коренеплоди і листки. Сорти листкової петрушки формують сильно розгалужену кореневу систему, непридатну для кулінарії, і велику розетку листків, які є основною продуктивною частиною рослини.

Для посіву ґрунт під петрушку рекомендується підготувати з осені з внесенням органічних і мінеральних добрив. Щоб забезпечити конвеєрне надходження петрушки, насіння висівають у три строки, а також виганяють зелень у парниках, теплицях і кімнатах. Для одержання зелені петрушки пізно восени (кінець жовтня - листопад) і рано навесні (друга половина квітня - травень) насіння висівають влітку (у першій декаді серпня). За таких строків сівби рослини до замерзання ґрунту утворюють 5-6 листків висотою 30-40 см і коренеплоди – 1,0-1,5 см завтовшки. Перед замерзанням ґрунту (наприкінці жовтня - у листопаді) листки можна зрізувати і використовувати за призначенням. Коренеплоди від такого строку сівби у ґрунті добре зимують і навесні слідом за розмерзанням ґрунту починають відростати. Посіви петрушки рано навесні по мерзлоталому ґрунті підживлюють азотними добривами (10-20 кг аміачної селітри на 1 га), а коли ґрунт досягне – розпушують міжряддя.

Щоб прискорити надходження зелені на 10-15 днів, посіви вкривають поліетиленою плівкою. На початку збирання врожаю на продовольчі цілі використовують листки і коренеплоди. Через 10-20 днів після відростання листків (утворення розетки) рослини починають формувати квітконосні стебла, коренеплоди дерев'яніють і стають непридатними для використання.

Для пізнішого надходження врожаю (у другій половині червня) насіння петрушки висівають під зиму, як моркву. Для літньо-осіннього використання і зберігання коренеплодів у зимовий період петрушку сіють рано навесні (як тільки можна вийти на город і обробляти ґрунт). У разі запізнення з сівбою знижується польова схожість насіння і сходи, як правило, бувають строкатими і зрідженими.

При вирощуванні петрушки на пучкову продукцію і зелень насіння доцільно висівати широкосмуговим способом. Норма висіву при висіванні влітку і під зиму – 7-8 кг/га, рано навесні зменшують до 4-5 кг/га. Для одержання коренеплодів застосовують широкорядний спосіб сівби з шириною міжрядь 30-45 см. Норма висіву насіння – 2-3 кг/га.

Насіння петрушки дуже дрібне, отже поверхня ґрунту до сівби повинна бути старанно розпушеною і достатньо зволоженою. Якщо вона недостатньо вирівняна, а ґрунт недостатньо розпушений, польова схожість насіння знижується, а сходи будуть зріджені і строкаті. За сівби в недостатньо зволожений ґрунт сходи з'являються на 10-20 днів пізніше, посіви зріджуються. Враховуючи це насіння петрушки за підзимової сівби слід висівати на глибину 0,5-1,0 см, ранньовесняної – 1-2 і літньої – 2-3 см. Під час ранньовесняної і літньої сівби площу до і після висівання насіння ущільнюють котком або дошкою. Влітку насіння краще висівати після дощу, а слідом за ущільненням верхній шар ґрунту на 1,0-1,5 см розпушити граблями. На літніх посівах ефективним є мульчування рядків перегноєм, торфом, поліетиленою плівкою або іншими матеріалами.

Ґрунтову кірку на посівах петрушки руйнують граблями. Коли сім'ядолі петрушки досягають поверхні ґрунту, ґрунтову кірку руйнують за допомогою коткування (краще котком з набитими цвяхами). При цьому ефективним є поливання грядки у вечірні години. Деякі городники висівають насіння петрушки разом з маячною культурою (редиска, салат). Кількість насіння маячної культури не повинна перевищувати 2-3%. Після з'явлення сходів маячної культури міжряддя розпушують, внаслідок чого руйнується ґрунтова кірка і поліпшується доступ повітря до паростків петрушки. Наступний догляд за рослинами такий самий, як і за морквою.

На підзимових посівах петрушку на пучкову продукцію починають збирати у фазі 5-6 листків, коли діаметр коренеплодів досягне 0,5-1,0 см. На таких посівах рослини можна залишити для двох -, триразового зрізування

зелені та одержання коренеплодів. Рослини петрушки ранньовесняного строку сівби можна використати для одержання пучкової зелені в літній і великих коренеплодів – в осінній період. Щоб мати зелень влітку, виділяють частину грядки і з неї збирають рослини у пучковій стиглості або протягом літнього періоду 2-3 рази зрізують листки. Вперше це роблять, коли їх довжина досягає 15-20 см і більше, вдруге і втретє – через 35-40 днів. Зрізують листки на висоті 1-2 см від поверхні ґрунту так, щоб не пошкодити центральної бруньки. При цьому рослини до осені формують дрібні коренеплоди, які використовують для вигонки зелені в парниках, теплицях, на вікнах. Рослини, на яких листків не зрізують, формують великі коренеплоди. Їх збирають пізно восени і використовують за призначенням. Зрізані зелені листки зв'язують у пучки і також використовують за призначенням.

Зберігають коренеплоди петрушки так само, як і моркви. Свіжозрізані зелені листки петрушки можна зберігати до 2-3 місяців. Для цього їх вміщують у поліетиленові пакети з товщиною плівки 30-60 мк за умови, щоб на листках не було вологи.

Література

1. Овчарук В. І.: Теоретичне обґрунтування і агротехнічні основи вирощування петрушки і селери для продовольчого та насінницького використання в умовах південно-західної частини Лісостепу України: Автореф. дис. д-ра с.-г. наук: 06.01.06 / Нац. аграр. ун-т. – К., 1999.– 36 с.
2. Овчарук В.И. Урожайность петрушки при конвейерном выращивании. Инф. листок ЦНТЭИ. – Хмельницкий. – 1991. – №30-91. – 6 с.
3. Kozina, T., Ovcharuk, O., Trach, I., Levytska, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, K. Spread Mustard and Prospects for Biofuels. Renewable Energy Sources. Engineering, Technology, Innovation: ICORES 2017, 2018. 791-799. DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_77.
4. Овчарук В.І. Шляхи створення конвеєрного виробництва селери в несезонний період: Збірник статей міжнародної науково-практичної конференції Селекція і технологія вирощування польових культур. – Чернівці. Буковина. – 1996. – С. 159-160.
5. Овчарук В.І. Вплив літніх строків сівби петрушки на розвиток рослин, перезимівлю і урожайність насіння при безвисадковому способі вирощування в умовах Лісостепу України // Агроінком. – 1999. - № 8. – С.27-29.